

**Dlui Serghei Pușcuța,
Ministru al finanțelor**

Copie: Dnei Viorica Dumbrăveanu
Ministru al sănătății, muncii și protecției sociale

Copie: Dnei Elena Bacalu,
Președinte al Comisiei parlamentare protecție socială, sănătate și familie

Copie: Dlui Golovatiuc Vladimir,
Președinte al Comisiei parlamentare economie, buget și finanțe

Copie: Dnei Galina Balmoș,
Consilier în domeniul dezvoltării sociale, Aparatul președintelui RM

Copie: Dnei Angela Belobrov
Director general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Copie: Dlui Aurel Popovici,
Președinte al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Copie: Dnei Anna Akhalkatsi,
Director al Biroului Băncii Mondiale din RM

Copie: Dlui Igor Pokanevych,
Reprezentantul OMS și șeful Biroului OMS din RM

Domnule ministru,

Prin prezenta, Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS) propune Ministerului Finanțelor să implementeze în politica fiscală pentru anul 2021 măsuri eficiente de acumulare a banilor la bugetul de stat, în special prin politici de accizare a produselor din tutun.

În conformitate cu angajamentele asumate față de Uniunea Europeană, Republica Moldova urmează să majoreze valoarea accizelor până la 90 de Euro per 1000 de țigarete până în anul 2025. Politica fiscală adoptată pentru anul 2020 prevede o cotă a accizelor la țigaretele cu filtru și fără filtru de cel puțin 700 lei (540 lei+ 13%) per 1000 de țigarete, precum și 700 lei pentru 1000 de unități de rezerve din tutun pentru dispozitive de încălzire a tutunului (în continuare – rezerve din tutun). După egalarea, în anul 2020, a nivelului accizelor la țigaretele cu filtru, la țigaretele fără filtru și la rezervele din tutun este imperios ca nivelul accizelor să se majoreze ascensiv. La moment cei 700 lei prestabiliți per 1000 de țigarete/rezerve din tutun pentru anul 2020 constituie cca 35 de Euro, deci pentru a atinge către anul 2025 cota de 90 de Euro per 1000 de țigarete taxa accizelor trebuie să crească cu 11 Euro anual. Prin urmare, pentru anul 2021 se cere a fi stabilită o cotă a accizelor de cel puțin 900 lei per 1000 țigarete/rezerve din tutun.

Menționăm că prevederile legate de preț și taxe reprezintă o modalitate eficientă și importantă de reducere a consumului de tutun de către diverse segmente ale populației, în special cele cu venituri mici și persoanele tinere. La rândul său, micșorarea numărului de fumători are un impact semnificativ asupra sănătății publice, inclusiv prin reducerea presiunii asupra sistemului de sănătate ca rezultat al prevenirii bolilor cauzate de fumat și de expunerea la fumul de tutun.

Estimările denotă că prin aplicarea angajamentelor de majorare a accizelor se poate obține o scădere a consumului de țigarete în Moldova cu cca 41%, concomitent fiind păstrate și chiar înmulțite acumulările din accize la bugetul de stat. Se poate prognoza scăderea consumului de țigarete de la 4617 milioane bucăți în 2016 până la 2740 milioane bucăți în 2025, ceea ce va favoriza sănătatea publică. Scăderea consumului de țigarete se va datora inclusiv creșterii prețurilor la țigarete, deoarece acestea vor include accizele majorate. Luând ca bază indicatorul de Preț mediu ponderat al unui pachet de țigarete, putem anticipa o creștere a acestuia cu cca 370%, adică de la 16.86 lei în 2016 până la 62.21 lei în 2025. Chiar și în condițiile când piața produselor de tutun, ca mărime fizică, va scădea considerabil, prin majorarea accizelor veniturile bugetare vor înregistra o creștere semnificativă, deoarece se va majora și valoarea accizelor și a TVA achitată bugetului de către producătorii de produse tabagice. Putem prognoza o creștere a veniturilor bugetare de până la 6901 milioane lei până în anul 2025. Astfel, veniturile adiționale anuale către buget ar constitui 2300 milioane lei.

Veniturile provenite din impozitarea produselor de tutungerie pot asigura Guvernului fonduri suplimentare pentru implementarea măsurilor de control al tutunului în toate sectoarele relevante (sănătatea publică, educație, afaceri interne, ordinea publică, inclusiv pentru contracararea contrabandei și comerțului ilicit cu produse din tutun), precum și pentru majorarea transferurilor de la bugetul de stat pentru asigurarea obligatorie de asistență medicală (în continuare – AOAM) a categoriilor de persoane neangajate, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat. Se va lua în calcul și faptul că persoanele pentru care Guvernul are calitatea de asigurat consumă mult mai multe servicii în cadrul AOAM decât alte categorii de persoane asigurate. În același timp, ca urmare a mecanismului inechitabil de determinare a cuantumului de transferuri de la bugetul de stat către fondurile AOAM, mărimea transferurilor per persoană asigurată de Guvern este de câteva ori mai mică decât cea achitată de angajat și angajator. Rezidă că majorarea transferurilor de la bugetul de stat pentru AOAM este necesară atât pentru diminuarea inechităților în finanțare, cât și pentru acoperirea costurilor unor servicii de sănătate de bază, care astăzi sunt finanțate sub costul lor real, inclusiv lărgirea listei de medicamente compensate, precum și pentru creșterea salariilor.

De menționat că în RM cheltuielile publice pentru medicamente, ca % din costurile totale pentru medicamente, sunt de 10 ori mai mici în comparație cu țările Uniunii Europene (6.2% în RM comparativ cu 65.4% în UE – datele Organizației Mondiale a Sănătății). În țară este încă subnormativ și numărul medicamentelor pentru tratamentul ambulatoriu, incluse în lista de medicamente compensate din fondurile AOAM, situație ce

invocă preocuparea neamânată a politicilor de asistență farmaceutică. Conform Organizației Mondiale a Sănătății, în Moldova 17,1% din gospodăriile casnice se confruntă cu cheltuieli catastrofice pentru sănătate, 45% dintre care sunt din chintila cea mai săracă. **Moldova înregistrează cel mai jos nivel, printre țările Regiunii Europene, de protecție a populației față de riscurile financiare aferente serviciilor de sănătate, și, ca urmare, un număr semnificativ de gospodării casnice sărăcesc și nu-și pot satisface necesitățile umane de bază.** Precizăm, că cele mai eficiente politici de protecție financiară pot fi identificate din analiza structurii plăților din buzunar pentru serviciile de sănătate în rândul gospodăriilor casnice. De altfel, peste 70% din acestea sunt pentru medicamentele administrate în condiții de ambulator, urmate de cheltuielile pentru asistența stomatologică, cea de staționar ș.a. Situația este și mai gravă în rândul gospodăriilor casnice din cea mai săracă chintilă, unde cca. 90% din plățile din buzunar sunt realizate pentru medicamente.

În această situație de pericol major de creștere a sărăciei și aprofundare a inegalității sociale sunt necesare măsuri urgente de protecție financiară în sănătate. Aranjamentele de finanțare prin identificarea și planificarea resurselor în vederea îndeplinirii cerințelor în domeniul sănătății, reducerea barierelor financiare la nivelul utilizării serviciilor necesare, în special prin **majorarea substanțială a alocațiilor din fondurile AOAM pentru medicamente compensate**, precum și implementarea reformelor care să îmbunătățească calitatea serviciilor trebuie să se regăsească printre obiectivele strategiei sectoriale de cheltuieli destinate pentru ocrotirea sănătății, și implicit în obiectivele politicii bugetare și fiscale de majorare a taxelor la produsele din tutun.

Vă rugăm, Domnule Ministru, să dați curs solicitării noastre prin acceptarea și înaintarea unor măsuri cât mai eficiente de majorare a accizelor la produsele din tutun - remanieri care să se reflecte în politica fiscală pentru anul 2021, reușind astfel venituri solide în bugetul de stat și majorarea sumei de transferuri de la bugetul de stat pentru asigurarea obligatorie de asistență medicală a categoriilor de persoane neangajate, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat.

Semnat,

Director al Centrului pentru Politici și Analize în Sănătate